

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 6 lipca 2010 r.

Nr posiedzenia: 120

Posiedzeniu przewodniczył: senator Jerzy Chróścikowski – przewodniczący komisji.

- Porządek posiedzenia:**
1. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (*druk senacki nr 914; druki sejmowe nr 3062, 3156 i 3156-A*).
 2. Informacja ministra rolnictwa i rozwoju wsi na temat sytuacji na rynku chmielu i tytoniu.
 3. Informacja na temat działań podejmowanych przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi w celu poprawy opłacalności produkcji chmielu i tytoniu.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Małgorzata Adamczak, Przemysław Błaszczyk, Jerzy Chróścikowski, Lucjan Cichosz, Henryk Górski, Kazimierz Jaworski, Ryszard Knosala, Sławomir Kowalski, Ireneusz Niewiarowski, Zdzisław Pupa, Eryk Smulewicz, Grażyna Sztark, Grzegorz Wojciechowski,
 - zaproszeni goście:
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - podsekretarz stanu Artur Ławniczak,
 - zastępca dyrektora Departamentu Rynków Rolnych Lech Durski,
 - zastępca dyrektora Departamentu Rynków Rolnych Kazimierz Żmuda,
 - naczelnik Wydziału Mleka w Departamencie Rynków Rolnych Ewa Domańska,
 - główny specjalista w Departamencie Rynków Rolnych Agnieszka Górka,
 - Ministerstwo Finansów:
 - zastępca dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej i Rolnictwa Jadwiga Nowakowska,
 - zastępca prezesa Agencji Rynku Rolnego Lucjan Zwolak,
 - dyrektor Biura Wsparcia Konsumpcji w Agencji Rynku Rolnego Maria Pawłowska,
 - prezes Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich Waldemar Broś,
 - prezes Związku Polskich Plantatorów Chmielu Tadeusz Cichosz,
 - wiceprezes Polskiego Związku Zrzeszeń Producentów Chmielu Leszek Grylicki,
 - prezydent Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka Leszek Hądzlik,
 - wiceprezes Związku Zawodowego Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska” Tadeusz Kościuk,
 - ekspert ds. mleka Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność” Wiesław Kownacki,
 - prezes Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu Julian Kwiatkowski,
 - prezes Polskiego Związku Zrzeszeń Producentów Chmielu Jan Madej,
 - dyrektor biura Polskiej Izby Mleka Agnieszka Maliszewska,
 - sekretarz Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu Lech Ostrowski,

- dyrektor Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu Ryszard Piątek,
 - prezes Krajowej Izby Gospodarczej Przemysł Spożywczy Tadeusz Pokrywka,
 - członek Zrzeszenia Producentów Tytoniu „Lubelski Tytoń” Grzegorz Sochalski,
 - członek Zrzeszenia Producentów Tytoniu „Lubelski Tytoń” Andrzej Ściborski,
 - prezes Krajowego Związku Plantatorów Chmielu Józef Śpiewak,
 - dyrektor biura Związku Polskich Plantatorów Chmielu Blanka Wyroślak,
 - wiceprezes Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu Kazimierz Zwolicki,
 - prezes Lubelskiej Izby Rolniczej Robert Jakubiec,
 - dyrektor biura Okręgowego Związku Plantatorów Tytoniu w Augustowie Jerzy Kropiwnicki,
- przedstawiciel Biura Legislacyjnego w Kancelarii Senatu Michał Gil.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1 Ustawę przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Artur Ławniczak. Ustawa ma na celu m.in. wprowadzenie zmian wynikających z rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku). Najważniejsze zmiany to:

— zmiana zakresu zadań Agencji Rynku Rolnego polegająca na uchyleniu przepisów o dopłatach do prywatnego przechowywania serów i odtłuszczonego mleka w proszku, dopłatach do przetwórstwa masła, masła skoncentrowanego i śmietanki, dopłatach do masła skoncentrowanego przeznaczonego do bezpośredniej konsumpcji, dopłatach do zakupu masła przez organizacje nieuzyskujące dochodów z prowadzonej działalności;

— zmiany proceduralne dotyczące postępowania w sprawie przyznania kwot indywidualnych z krajowej rezerwy oraz zmiana sposobu naliczania tych kwot; pozbawienie producentów mleka możliwości ubiegania się o rekompensaty za zaprzestanie produkcji i sprzedaży mleka oraz przekazanie kwoty indywidualnej do rezerwy krajowej;

— wprowadzenie nowego sposobu naliczania dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach.

Ustawa doprecyzowuje obecnie obowiązujące przepisy w celu usunięcia wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się w trakcie stosowania prawa oraz wprowadza zmiany terminologiczne.

Przedstawiciel ministerstwa rolnictwa poinformował, że podczas prac nad projektem ustawy w Sejmie komisja wprowadziła do projektu szereg poprawek polegających m.in. na zmianie sposobu dysponowania środkami na dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach oraz odstąpieniu od pobierania zaliczek w latach kwotowych 2010/2011 i 2011/2012.

Przedstawiciel Biura Legislacyjnego zwrócił uwagę na wiele nieścisłości w sformułowaniu niektórych przepisów ustawy i przedstawił swoje uwagi.

Senatorowie zgłosili pytania do przedstawiciela rządu, m.in. dotyczące uwolnienia obrotu mlekiem surowym, rekompensat za rezygnację z produkcji mleka na rzecz innych rodzajów produkcji oraz programu „Szklanka mleka”.

Odpowiadając na pytania, podsekretarz stanu w ministerstwie rolnictwa podkreślał, że liczba dzieci uczestniczących w programie „Szklanka mleka” w roku szkolnym 2006/2007 wynosiła 776 tys., a w 2008/2009 – 2386 tys. uczniów. Z budżetu krajowego wydatkowano na ten cel w roku szkolnym 2006/2007 96 mln zł, w 2008/2009 – 147 mln zł. Rozważany jest pomysł, by w przyszłym roku dzieci mogły skorzystać z automatycznych dystrybutorów i pić mleko schłodzone, pasteryzowane, bez żadnych konserwantów. Dystrybucja tego mleka wzrośnie o co najmniej kilkadziesiąt procent. W dalszej części wypowiedzi stwierdził, że na wniosek Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi komitet monitorujący zatwierdził (prowadzone już są rozmowy z Komisją Europejską) specjalny program odbudowy potencjału rolnego w gospodarstwie. Przeznaczono kwotę 100.000 tys. euro na inwestycje odtwarzające produkcję, czyli zakup zwierząt, zakup maszyn i urządzeń, budowę,

wyposażenie budynków produkcyjnych. Chodzi szczególnie o produkcję mleka, tuczników i drobiu. Zdaniem przedstawiciela resortu rolnictwa szybko będzie uruchomiony specjalny nowy program dla obszarów dotkniętych klęskami żywiołowymi, takimi jak np. powódź i huragan.

Jak stwierdził podsekretarz stanu w ministerstwie rolnictwa, trudno dzisiaj przewidzieć, co się wydarzy, jeżeli chodzi o kwotowanie po 2015 r., ale ministerstwo nie odstępuje od tego, aby kwotowanie pozostawić. Następnie poinformował, co wynika z analizy danych z kilku lat – okazuje się, że z 700 tys. gospodarstw, które produkowały mleko, pozostało niecałe 200 tys. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonuje analizy tego, ile gospodarstw zajmuje się produkcją mleka w niektórych gminach czy powiatach. Na przykład w typowo produkcyjnych gminach w województwie lubelskim 3581 gospodarstw w roku kwotowym 2007/2008 zrezygnowało z produkcji mleka. Takie radykalne załamanie produkcji jest niezdrowe. Bariera na poziomie 200 tys. gospodarstw jest optymalna dla Polski, jeśli chodzi o produkcję mleka, dlatego też była decyzja, aby w ramach art. 68 wspierać produkcję mleka w tych województwach, w tych gminach, gdzie spadek produkcji był powyżej 64%. Zdaniem przedstawiciela resortu rolnictwa dopłaty do dziesięciu krów pozwolą podjąć pozytywne decyzje dotyczące utrzymania lub rozwoju w średnich i najmniejszych gospodarstwach.

W głosowaniu komisja przyjęła o wniosek o przyjęcie ustawy bez poprawek (10 głosami za, nikt nie był przeciw i nikt nie wstrzymał się od głosu).

Na sprawozdawcę komisji na posiedzenie Senatu wybrano senatora Sławomira Kowalskiego.

Konkluzja: Komisja wnosi o przyjęcie ustawy bez poprawek (*druk senacki nr 914A*).

Ad. 2 i 3 Informację przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Artur Ławniczak.

Polska zajmuje drugie miejsce w Unii Europejskiej pod względem wielkości produkcji surowca tytoniowego. Uprawą tej rośliny zajmuje się obecnie ok. 14,3 tys. plantatorów, z tego 90% (12,8 tys.) jest zrzeszone w ramach 11 grup producentów. W 2009 r. powierzchnia uprawy tytoniu wzrosła o ok. 43 ha i wynosiła 16.875 ha. Uprawa jest prowadzona w pięciu tradycyjnych rejonach: w lubelsko-podkarpackim, świętokrzysko-małopolskim, kujawsko-pomorskim, mazurskim oraz dolnośląskim. Województwami o największym procentowym udziale w produkcji są: lubelskie (ok. 46,7%), małopolskie (ok. 13,8%), świętokrzyskie (ok. 11,7%) oraz kujawsko-pomorskie (ok. 10,6%).

W ramach stosowanego w Polsce systemu wsparcia krajowi producenci surowca tytoniowego otrzymują jednolitą płatność obszarową (JPO) finansowaną ze środków unijnych (w 2009 r. było to 506,98 zł/ha) oraz płatności uzupełniające, finansowane z budżetu krajowego. Producenci tytoniu w Polsce po raz ostatni otrzymali płatności uzupełniające w formie związanej z produkcją za surowiec wyprodukowany w 2009 r. Maksymalna stawka płatności związanej w 2009 r. dla tytoniu z grupy I wyniosła 2,98062 euro/kg, a dla tytoniu z pozostałych grup (II, III, IV) – 2,38423 euro/kg. Poczynając od 2010 r. plantatorzy tytoniu nadal otrzymywać będą JPO oraz krajowe płatności uzupełniające, jednakże tylko w formie niezwiązanej z produkcją. Łączna wysokość płatności uzupełniających w 2010 r. może osiągnąć poziom 49,3 mln euro. Agencja Rynku Rolnego zrealizowała płatności za rok 2009 w następującej wysokości:

- w ramach płatności związanej – 219,2 mln zł do 41,92 tys. ton dostarczonego surowca tytoniowego;
- w ramach płatności niezwiązanej – 122,3 mln zł do 41,37 tys. ton ilości referencyjnej surowca tytoniowego;
- uzupełniające płatności bezpośrednie łącznie – 341,51 mln zł.

Polska zajmuje trzecie miejsce w Europie i piąte miejsce na świecie pod względem wielkości powierzchni uprawy i produkcji chmielu. Powódź sprawiła, że plonująca powierzchnia upraw chmielu ulegnie w br. obniżeniu do 1.349,06 ha. W stosunku do 2009 r. liczba zgłoszonych plantacji chmielu zmniejszyła się o 372 ha, a powierzchnia upraw – o 391,75 ha. Średnia powierzchnia uprawy na gospodarstwo to ok. 2,1 ha. Blisko 90% upraw zlokalizowanych jest w rejonie lubelskim. Od 2009 r. obserwuje się zahamowanie trendów wzrostowych w produkcji i spożyciu piwa na świecie. Zbiegło się to z wejściem w fazę produkcyjną nowych nasadzeń chmielu (głównie w Chinach, USA i RFN); w latach 2007–2008 objęło to powierzchnię ponad 12 000 ha. W stosunku do 2006 r. zwiększyło to światową powierzchnię uprawy i pulę produkcji szyszek chmielowych o ponad 25%. Należy zatem oczekiwać dalszych trudności ze zbytem chmielu w przypadku plantatorów, którzy nie zawarli umów kontraktacji. Mając na względzie sytuację w sektorze chmielu

i konieczność poszukiwania nowych rozwiązań dla poprawy koniunktury na tym rynku, minister rolnictwa i rozwoju wsi odbył wiele spotkań z przedstawicielami branży chmielarskiej. W dniach 23 i 30 grudnia 2009 r. oraz 13 stycznia 2010 r. miały miejsce bilateralne spotkania z przedstawicielami związków plantatorów, firm skupowo-przetwórczych oraz przemysłu piwowarskiego, a w dniu 5 lutego br. – spotkanie trójstronne. Na spotkaniach zostały omówione problemy występujące na poszczególnych etapach produkcji i przetwarzania, ich przyczyny oraz prawdopodobne skutki. Przedstawiciele przedsiębiorstw piwowarskich byli zachęceni do większego zainteresowania polskim chmielem, a plantatorzy – do stworzenia jednej silnej organizacji reprezentującej interesy wszystkich producentów chmielu w Polsce. Ponadto w dniach 15 lutego oraz 2 marca 2010 r. zorganizowano spotkania przedstawicieli plantatorów chmielu oraz przedsiębiorstw skupujących i przetwarzających chmiel, poświęcone opracowaniu wzoru umowy kontraktacji. W dniu 24 marca br. określono satysfakcjonujący dla obydwu stron wzór standardowej wieloletniej umowy kontraktacji chmielu. Plantatorzy są zachęceni do podpisywania umów kontraktacji, ponieważ stanowią one podstawowy mechanizm stabilizujący rynek chmielu. W dniu 7 czerwca 2010 r. minister rolnictwa i rozwoju wsi spotkał się z przedstawicielami największych krajowych browarów, apelując o pomoc dla gospodarstw chmielarskich położonych w rejonach dotkniętych skutkami powodzi. Przedstawiciele browarów złożyli deklarację udzielenia materialnego i technicznego wsparcia potrzebną natychmiast po opadnięciu wody i oszacowaniu strat. Z kolei Polski Związek Producentów Chmielu zobowiązał się do koordynacji takich działań w regionie, aby pomoc trafiła bezpośrednio do najbardziej poszkodowanych gospodarstw.

Podczas dyskusji przedstawiciel resortu rolnictwa poinformował, że ministerstwo rolnictwa chce wystąpić do Komisji Europejskiej o dodatkowe środki dla producentów tytoniu. Stosowny wniosek zostanie wysłany do końca lipca. Unijną pomoc w ubiegłym roku otrzymały: Włochy, Węgry, Bułgaria, Francja i Hiszpania. Polscy plantatorzy tytoniu pieniędzy nie dostali, ponieważ dokument w tej sprawie trafił do Komisji po terminie (tj. w sierpniu). Resort starał się o pomoc w wysokości 49 mln euro. Zdaniem plantatorów przyznanie pomocy tylko niektórym krajom narusza warunki konkurencji i polscy plantatorzy znaleźli się w gorszej sytuacji w stosunku do producentów z innych krajów. Produkcja tytoniu w Polsce pokrywa 40 proc. zapotrzebowania branży tytoniowej, reszta produktów tytoniowych jest sprowadzana. Ministerstwo w tym roku chce ponownie zwrócić się do KE o zgodę na dopłaty dla producentów tytoniu. Od kilku tygodni minister rolnictwa prowadzi rozmowy ze związkami plantatorów tytoniu w tej sprawie. Uzgodniono, że wysokość dopłat będzie zależała od jakości surowca. Nie porozumiano się w sprawie wysokości tego wsparcia. Jak mówił prezes Okręgowego Związku Plantatorów z Grudziądza Kazimierz Zwolicki, nie uzyskano od ministerstwa odpowiedzi na pytanie co do wielkości środków, jakie będą skierowane do plantatorów. Prezes Krajowego Związku Plantatorów Tytoniu w Lublinie Julian Kwiatkowski podkreślił zaś, że producenci nie chcą, by powtórzyła się sytuacja z ubiegłego roku i wniosek znowu trafił zbyt późno. Dodał, że minister Marek Sawicki podczas majowego spotkania zadeklarował, iż wniosek ten będzie wysłany do końca czerwca. Podsekretarz stanu A. Ławniczak poinformował, że kierownictwo resortu jeszcze nie uzgodniło, o jakie pieniądze będzie wnosić; taka decyzja ma zapaść w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Jak zauważył, im większe będą dopłaty do produkcji tytoniu, tym mniej środków zostanie na wspieranie innych rodzajów produkcji, np. chowu bydła czy uprawy roślin motylkowych. Jak zaznaczył wiceminister, w tym roku sytuacja producentów tytoniu poprawiła się, ceny skupu tego surowca wzrosły o 40 proc. W ubiegłym roku za kilogram tytoniu firmy płaciły od 0,5 zł do 6 zł, a w 2009 r. – od 3,5 do 10 zł/kg. W opinii plantatorów nawet tegoroczne ceny za surowiec nie pokrywają całych kosztów produkcji tytoniu. Artur Ławniczak przypomniał, że rolnicy uprawiający tytoń otrzymują dodatkowe dopłaty do tej produkcji z budżetu krajowego; w 2009 r. było to 52 mln euro, czyli ok. 12,5 tys. zł na 1 ha. W 2010 r. plantatorzy także otrzymają dopłaty bezpośrednie (JPO) oraz dopłaty uzupełniające w wysokości ponad 49 mln euro.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.